

Sygn. akt: WSP 4/14

POSTANOWIENIE

Dnia 13 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jan Bogdan Rychlicki

SSN Jerzy Steckiewicz

Protokolant :Ewa Śliwa

w sprawie Wojskowej Prokuratury Okręgowej w [...], sygn. akt Po Śl. .../12, po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej na posiedzeniu w dniu 13 maja 2014 r., skargi M. O. na przewlekłość postępowania

p o s t a n o w i ł

oddalić skargę.

UZASADNIENIE

W skardze na przewlekłość postępowania wszczętego w dniu 7 września 2012 r. (na skutek zawiadomienia o popełnieniu przestępstw przez funkcjonariuszy Służby [...] złożonego przez T. K.) prowadzonego przez Wojskową Prokuraturę Okręgową w [...] za numerem Po Śl. .../12, M. O. wniósł „o stwierdzenie przewlekłości Wojskowej Prokuratury Okręgowej w [...] w prowadzeniu postępowania przygotowawczego” (...) oraz o „zlecenie Wojskowej Prokuraturze Okręgowej w [...] przeprowadzenia czynności zmierzających do natychmiastowego usunięcia przyczyn przewlekłości i realizacji zadań wynikających z Kodeksu postępowania karnego:

1. art. 2 par. 1 pkt 1 KPK poprzez podjęcie przez Wojskową Prokuraturę Okręgową w [...] faktycznych działań zmierzających do tego, aby sprawca przestępstwa został wykryty i pociągnięty do odpowiedzialności karnej;
2. art. 2 par. 1 pkt 2 KPK poprzez zastosowanie środków przewidzianych w prawie karnym oraz ujawnienie okoliczności sprzyjających popełnieniu przestępstwa w celu osiągnięcia zadań postępowania karnego nie tylko w zwalczaniu przestępstw, lecz również w zapobieganiu im oraz w umacnianiu poszanowania prawa i zasad współżycia społecznego, zwłaszcza w zakresie w jakim Wojskowa Prokuratura Okręgowa opiera swoje ustalenia wyłącznie na oświadczeniach i dokumentach pochodzących od osób podejrzewanych o popełnienie przestępstw;
3. art. 2 par.1 pkt 3 KPK poprzez uwzględnienie prawnie chronionych interesów pokrzywdzonego, a to obiektywnego i rzetelnego przeprowadzenia postępowania karnego, poprzez prowadzenie przedmiotowego postępowania zgodnie z przepisami Kodeksu postępowania karnego, w tym realizację wniosków dowodowych złożonych przez skarżącego;
4. art. 2 par. 2 KPK poprzez sięgnięcie przez Wojskową Prokuraturę Okręgową do dostępnych obiektywnych środków dowodowych, a nie opieranie się wyłącznie na oświadczeniach i dokumentach pochodzących od osób podejrzewanych o popełnienie przestępstw;
5. art. 4 KPK poprzez prowadzenie postępowania wyłącznie w oparciu bezkrytyczne uwzględnianie okoliczności przemawiających wyłącznie na korzyść osób podejrzewanych i bezzasadne dezawuowanie środków dowodowych potwierdzających sprawstwo osób podejrzewanych;
6. art. 7 KPK poprzez ukształtowanie swojego przekonania na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów, ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego;
7. art. 9 par. 1 KPK poprzez przeprowadzenie z urzędu pełnego i rzetelnego postępowania dowodowego;
8. art. 9 par. 2 KPK poprzez przeprowadzenie zgłoszonych przez pokrzywdzonych przeszło półtora roku temu kluczowych wniosków dowodowych;

9. art. 297 par. 1 i 2 KPK poprzez realizację celów postępowania karnego:

- ustalenie, czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowi on przestępstwo (WPO unika gromadzenia dowodów udowadniających winę osób podejrzewanych),
- wykrycie i w razie potrzeby ujęcie sprawcy (WPO unika badania meritum sprawy i ustalenia kręgu osób biorących udział w grupie przestępczej; odmawia przedstawienia zarzutów karnych osobom co do których już zebrany materiał na to pozwala),
- wyjaśnienie okoliczności sprawy, w tym ustalenie osób pokrzywdzonych i rozmiarów szkody,
- zebranie, zabezpieczenie i w niezbędnym zakresie utrwalenie dowodów dla sądu (WPO unika gromadzenia dowodów udowadniających winę osób podejrzewanych);
- wyjaśnienie okoliczności, które sprzyjały popełnieniu czynu (WPO unika wyjaśnieniu kluczowych dla sprawy okoliczności i bada wyłącznie wątki śledztwa które obiektywnie nie mogą zakończyć się postanowieniem zarzutów karnych)".

W uzasadnieniu skargi podniósł, że „jest [...]” i w dniu 29 maja 2012 r. poinformował Prokuratora Generalnego o podejrzeniu popełnienia szeregu przestępstw przez wysokich funkcjonariuszy SKW. Następnie opisał, jak doszło do połączenia sprawy zainicjowanej jego wnioskiem ze sprawą zainicjowaną wnioskiem T. K. i zrelacjonował ustalenia śledztwa wskazujące na prowadzenie obserwacji posłów i osób z nimi współpracujących oraz zanegował podstawy „do rzekomego prowadzenia powyższych działań”.

W dalszej części uzasadnienia stwierdził, że prowadząca śledztwo prokurator WPO w [...] nie zajmowała się nigdy pracą operacyjną służb specjalnych i przez pryzmat tej okoliczności poddał ocenie podejmowane przez nią czynności zaznaczając, że do dnia sporządzenia skargi nie zrealizowano ponad 70 wniosków dowodowych oraz szeroko oceniając postępowanie SKW ze świadkiem A. P., które umożliwić miała „rzekoma <<pomyłka>> prokurator referent w zakresie zwolnienia pokrzywdzonego A. P. z obowiązku zachowania tajemnicy” wycinając z wniosku dotyczącego jego osoby „okres, w którym był on zmuszany przez oficerów SKW do ujawnienia informacji o posłach na Sejm”, co doprowadziło do tego, że przez wiele miesięcy „... A. P. nie mógł ujawnić najistotniejszych dla sprawy

okoliczności”. Przyznał jednak, że „przeoczenie” to naprawiła dopiero po 9 miesiącach.

Zarzucił też prowadzącej postępowanie prokurator niezapoznanie się z „nagraniami z prowadzonych w toku czynności operacyjnych”. Wskazał, iż takie działania obrazujące bierność WPO w [...] spowodowały wystąpienie T. K. do Naczelnego Prokuratora Wojskowego i poinformowanie go w zawiadomieniu z dnia 30 września 2013 r. o popełnieniu przestępstw przez BPOIW SKW. W zawiadomieniu sformułowano 11 wniosków dowodowych, które pozostały nierozpoznane. Natomiast 3 lutego 2014 r. T. K. w piśmie skierowanym do Prokuratora Generalnego ujawnił „...że pracownicy SKW poznali treść jego zawiadomienia, zastraszyli jednego ze świadków ich nielegalnych działań, podjęli działania zmierzające do skierowania śledztwa na fałszywe tory oraz doprowadzili do wszczęcia, na podstawie tak uzyskanych oświadczeń, śledztwa obecnie (tzn. w dacie sporządzenia skargi – dopisek SN) prowadzonego przez Prokuraturę Okręgową w [...]”. Z dalszych wywodów zdaje się wynikać, że tym zastraszonym świadkiem był żołnierz SKW G. S., którego perypetie skarżący opisuje w końcowej części uzasadnienia skargi, przypominając, że taką samą metodę SKW zastosowała do innych pokrzywdzonych działaniami SKW, wymieniając ich nazwiska.

Te pokrótce zasygnalizowane wypowiedzi skarżący rekapitułuje wnioskami o:

„ I. Stwierdzenie przewlekłości niniejszego postępowania w zakresie nierealizowania przez WPO w [...] zadań określonych w art. 2, art. 4, art. 7, art. 9, art. 297 k.p.k., a które to zaniedbania mogą mieć nieodwracalne skutki dla niniejszego postępowania.

II. Stwierdzenie przewlekłości niniejszego postępowania w zakresie nieprzeprowadzenia następujących wniosków dowodowych złożonych przez skarżącego, a zamierzających wyłącznie do realizacji celów postępowania karnego określonych w art. 297 k.p.k., na okoliczność ustalenia ...”. W dalszej części tego punktu zadaje 27 pytań zawartych na s. 18-21 uzasadnienia skargi, których przytaczanie nie jest konieczne dla rozpoznania skargi.

„III. Stwierdzenie przewlekłości niniejszego postępowania w zakresie nieprzeprowadzenia następujących wniosków dowodowych złożonych przez innych

pokrzywdzonych, a zmierzających wyłącznie do realizacji celów postępowania karnego określonych w art. 297 k.p.k.”

W tej części z kolei wymienia 41 wniosków opisanych na s. 21-35 uzasadnienia skargi, których przytaczanie jest zbędne dla rozstrzygnięcia skargi.

W punktach 42-46 (zapewne omyłkowo stosuje kolejną numerację punktu III) skarżący domaga się:

„ 42. Stwierdzenia przewlekłości w działaniu WPO w zakresie uzyskania z SKW do akt śledztwa 35 dokumentów wskazanych na stronie 295 akt omawianego postępowania (WPO bezskutecznie domagała się wydania dokumentów swoich wnioskach z dnia 30.08.2013 r. oraz 14.10.2013 r., ale szef SKW odmówił ich wydania, a WPO zaakceptowała taki stan rzeczy zamiast zażądać ich wydania lub przeprowadzić przeszukanie w siedzibie BPOiBW SKW celem ich zabezpieczenia). Zauważyć należy, że wcześniej SKW udostępniło WPO w [...] materiał SOR, ale usuwają z niego wcześniej kluczowe dokumenty.

43. Stwierdzenia przewlekłości w działaniu WPO w [...] w zakresie rozpoznania zawiadomienia T. K. z dnia 30.09.2013 r. (decyzją NPW przekazanego do sprawy Po Śl. .../12) gdzie wskazano dowody na nielegalny podsłuch pokrzywdzonych i świadków.

44. Stwierdzenia przewlekłości w działaniu WPO w zakresie przedstawienia zarzutów karnych działającym wspólnie i w porozumieniu funkcjonariuszom i żołnierzom SKW wobec których już zgromadzony materiał dowodowy na to pozwala tj. osób które:

- w ramach omawianej sprawy realizowały czynności niezgodnie z właściwością przedmiotową SKW opisaną w art. 5 Ustawy o SKW oraz SWW, na podstawie fałszywych przesłanek, bez jakiegokolwiek podstawy prawnej, merytorycznej i faktycznej, wobec osób nie podlegających właściwości SKW;
- wprowadziły w błąd Naczelnego Prokuratora Wojskowego i próbowały na podstawie fałszywych przesłanek wyłudzić od niego zgodę na zastosowanie kontroli operacyjnej poświadczając tym samym nieprawdę w oficjalnym wniosku;
- pomimo braku zgody Naczelnego Prokuratora Wojskowego wyrażonej w dniu 16.08.2012r. na zastosowanie kontroli operacyjnej, nie zaniechały czynności zmierzającej do jej realizacji, uzyskały zgodę na jej zrealizowanie wydaną przez

osobę nieuprawnioną tj. J. N., i w dniu 12.09.2012 r. zrealizowały tą nielegalną kontrolę operacyjną;

- wywierały naciski na żołnierzy SKW tj. G. S. i M. W., aby doprowadzili oni do spotkania z asystentem [...] T. K. – A. S. i jego współpracownikami w prowadzeniu działalności gospodarczej tj. A. S. i K. P., i podjęły działania zmierzające do wykreowania sytuacji, z której wynikałoby że byli przymuszani przez w/w osoby do ujawnienia tajemnicy państwowej;

- które w trakcie przesłuchania w przedmiotowym śledztwie złożyły fałszywe zeznanie, twierdząc, że SKW nie stosowała w ramach prowadzonej SOZ/SOR kontroli operacyjnej, pomimo tego, iż mieli pełną świadomość że kontrola operacyjna została zrealizowana w dniu 12.09.2012r., a osoby te podejmowały również inne działania zmierzające do zastosowania kontroli operacyjnej.

45. Stwierdzenie przewlekłości w działaniu WPO w przesłuchaniu pokrzywdzonego A. P. po prawidłowym zwolnieniu go z obowiązku zachowania tajemnicy. Było to możliwe już w maju 2013 roku, a miało miejsce dopiero w styczniu 2014 roku. W tym okresie świadek był zastraszany przez SKW i kierowano wobec niego fałszywe oskarżenia, o czym prokurator referent wiedziała, ale nie reagowała czekając czy nie zrezygnuje z zeznań obciążających funkcjonariuszy i żołnierzy SKW.

46. Stwierdzenie przewlekłości w działaniu WPO w zakresie w jakim Sąd Apelacyjny w [...] stwierdził ku temu przesłanki - w części nieobjętej niniejszą skargą”

(wszystkie cytaty ze skargi M. O. – uwaga SN).

Natomiast w punkcie 47 wnosi o zalecenie Wojskowej Prokuraturze Okręgowej w [...] przeprowadzenie wszystkich wskazanych wyżej wniosków dowodowych.

Odnosić też należy, że w ślad za skargą do Sądu Najwyższego wpłynęła odpowiedź prokuratora Wojskowej Prokuratury Okręgowej w [...] na tę skargę, podpisana przez A. W. – prokurator prowadzącą śledztwo.

Z uwagi na to, że ustawodawca przyznał prawo strony w zakresie rozpoznania skargi przedstawicielowi Skarbu Państwa – prokuratorowi przełożonemu nad prokuratorem prowadzącym lub nadzorującym śledztwo i to w razie zgłoszenia udziału w sprawie (art. 10 ust. 2a i 3 ustawy z dnia 17 czerwca

2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki – Dz.U. Nr 179, poz. 1843, zwanej dalej ustawą o skardze) odpowiedź sporządzona przez prokuratora prowadzącego śledztwo i zawarta w niej argumentacja nie mogła być przedmiotem analizy dokonywanej przez Sąd Najwyższy.

Sąd Najwyższy – rozpoznając skargę – zważył, co następuje.

Ustawa o skardze reguluje zasady i tryb wnoszenia i rozpoznawania skargi strony, której prawo do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki zostało naruszone na skutek działania lub bezczynności sądu lub prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze (art. 1 ust. 1). Zgodnie zaś z art. 2 ust. 1 tej ustawy strona może wnieść skargę, jeżeli postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Rozpoznając skargę na przewlekłość postępowania przygotowawczego, Sąd uprawniony jest jedynie (i zobowiązany zarazem) do oceny terminowości i prawidłowości czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia tego postępowania (art. 2 ust. 2).

W rozpoznawanej sprawie skarga złożona przez M. O. zdalna jest do merytorycznego rozpoznania, ponieważ została wniesiona w sprawie, w której skarżący uzyskał status pokrzywdzonego i przed jej prawomocnym zakończeniem. Uiszczono też wymaganą przepisami opłatę oraz przytoczono okoliczności mające uzasadniać żądanie.

Merytoryczna ocena okoliczności podniesionych w skardze w porównaniu z dokumentacją zawartą w aktach śledztwa (zarówno jawnych, jak i niejawnych) prowadzonego przez Wojskową Prokuraturę Okręgową w [...], za numerem Po Śl. .../12, nie daje podstaw do uznania, że postępowanie, którego skarga dotyczy toczyło się w sposób przewlekły. Jedynie w okresie przełomu lat 2012/2013, kiedy nastąpiła zmiana prokuratora prowadzącego śledztwo, odnotować można miesięczny zastój postępowania, gdyż dotychczasowy prowadzący dokonał ostatniej czynności w dniu 31 grudnia 2012 r., zaś przejmująca postępowanie

wezwania dla świadków opatrzyła datą 28 stycznia 2013 r. Tego rodzaju zwłoka w tego rodzaju sprawie i w takich okolicznościach, wymagających drobiazgowego zapoznania się z materiałami sprawy i opracowania planu dalszego działania nie może być uznana za nadmierną. Na marginesie zaś stwierdzić należy, że skarżący tej okoliczności nie podnosi.

Podnosi natomiast okoliczności, które wykraczają poza ramy postępowania wyznaczonego cytowanymi na wstępie niniejszego uzasadnienia przepisami ustawy o skardze. Sąd bowiem rozpoznający skargę nie może ingerować w meritum postępowania, a i skarżący nie może w skardze kwestionować merytorycznych decyzji prowadzącego postępowanie prokuratora. Na tego rodzaju zarzuty miejsce jest w środku odwoławczym przysługującym stronie od decyzji kończącej postępowanie przygotowawcze.

Nie podlegały więc żadnej ocenie wywody skarżącego dotyczące ustaleń dokonanych w śledztwie, sposobu i kierunku jego prowadzenia oraz wydanych w jego toku decyzji, chyba że miałyby to wyraźne i jednoznaczne przełożenie na czas trwania ocenianego postępowania. Takich jednak elementów, nawet w tych nacechowanych subiektywizmem wywodach, skarżący nie wskazuje.

Za takie też nie mogą być uznane, w szczególności:

- a) żądanie zobowiązania Wojskowej Prokuratury Okręgowej w [...] do realizacji zadań wynikających z wskazanych w punktach 1-9 skargi przepisów Kodeksu postępowania karnego (częściowo powtórzonych w pkt. I), ponieważ analiza przebiegu postępowania przygotowawczego w sprawie, której skarga dotyczy, nie doprowadziła do ujawnienia zachowań prokuratorów prowadzących śledztwo sprzecznych z zawartymi w tych przepisach nakazami, a mogącymi mieć przełożenie na sprawność postępowania. Natomiast – z oczywistych powodów – poza ocenami dokonywanymi w ramach postępowania zainicjowanego skargą M. O. pozostają oczekiwania skarżącego co do ostatecznych rezultatów postępowania przygotowawczego, na niespełnienie których powołuje się w wielu fragmentach uzasadnienia skargi;
- b) żądanie stwierdzenia przewlekłości postępowania opisane w punkcie I i III dotyczącego „nieprzeprowadzenia (...) wniosków dowodowych”, z uwagi na to, że wnioski dowodowe składane przez skarżącego i innych pokrzywdzonych zostały

rozpoznane i w większości nieuwzględnione, przeto owo niezręczne sformułowanie tłumaczyć można jako przejaw dążenia skarżącego do zakwestionowania nieprzeprowadzenia wszystkich wnioskowanych dowodów. To jednak wykracza poza uprawnienia sądu rozpoznającego skargę na przewlekłość postępowania, ponieważ postępowanie dowodowe i jego zakres nie podlega kontroli w trybie ustawy o skardze. Jest to sfera zastrzeżona wyłącznie do decyzji prowadzącego postępowanie prokuratora, a krytyczny stosunek do takiego postępowania strona może wyrazić w środку odwoławczym i poddać to ocenie sądu, tyle że dokonywanej w trybie przewidzianym w przepisach Kodeksu postępowania karnego.

Inna sytuacja zachodziłaby wówczas, gdyby zaniechanie rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosków dowodowych powodowało przewlekłość postępowania. Na tym jednak etapie ocenianego śledztwa opisana sytuacja nie zaistniała;

c) żądanie stwierdzenia przewlekłości postępowania opisane w punkcie 42, ponieważ zaniechanie pozyskania dokumentów, w szczególności w drodze przeszukania nie ma żadnego wpływu na sprawność postępowania przygotowawczego;

d) żądanie stwierdzenia przewlekłości postępowania opisane w punkcie 43 jedynie pośrednio dotyczy skarżącego, który nie wykazuje na czym polegało zaniechanie prowadzącej śledztwo. Analiza materiałów zgromadzonych w aktach sprawy nie pozwala na wnioskowanie, że kolejne zawiadomienie T. K. o popełnieniu przestępstw wskazujące na „nielegalny podsłuch pokrzywdzonych i świadków” nie było przedmiotem postępowania;

e) żądanie stwierdzenia przewlekłości postępowania opisane w punkcie 44 dotyczące nieprzedstawienia zarzutów funkcjonariuszom i żołnierzom SKW, sformułowane zapewne w wyniku nieporozumienia, ponieważ sąd badający sprawność postępowania nie jest władny rozstrzygać w przedmiocie decyzji merytorycznych, należących do istoty postępowania przygotowawczego i zastrzeżonych wyłącznie dla gospodarza tego postępowania;

f) żądanie stwierdzenia przewlekłości postępowania opisane w punkcie 45, ponieważ skarżący nie wykazuje złej woli prowadzącej postępowanie, a jedynie ją wskazuje, natomiast przesłuchania świadka A. P., a w szczególności daty tych

przesłuchań nie pozwalają na wnioskowanie, iż wpływały na sprawność tego postępowania albo by świadczyły o próbie jego przedłużania;

g) żądanie stwierdzenia przewlekłości postępowania przez sąd właściwy do rozpoznania skargi (wadliwie wskazano Sąd Apelacyjny) z urzędu, opisane w punkcie 46, gdyż sprzeczne jest ono z istotą postępowania uregulowanego w ustawie o skardze. Zgodnie bowiem z art. 6 ust. 2 tej ustawy to właśnie skarga powinna zawierać żądanie stwierdzenia przewlekłości postępowania, którego dotyczy i przytaczać okoliczności uzasadniające to żądanie. Owa powinność wykładana być musi jako obowiązek, gdyż brak któregokolwiek z tych elementów powoduje konieczność odrzucenia skargi (art. 9 ust. 1 ustawy o skardze).

Z przytoczonych powodów skargę M. O., jako niezasadną, należało oddalić, wobec czego bezprzedmiotowe stało się rozpoznawanie wniosków o wydanie Wojskowej Prokuraturze Okręgowej w [...] jakichkolwiek zaleceń, tym bardziej że postępowanie, którego skarga dotyczy, zostało już zakończone.